

Initiatiefvoorstel: krachtens artikel 78 van de Grondwet van de Republiek Suriname (S.B. 1987 no. 116, zoals gewijzigd bij S.B. 2023 no. 157), ingediend d.d. 29 januari 2024 door A. Gajadien, R. Parmessar, J. Kanape, G. Rusland, allen leden van De Nationale Assemblée, houdende regels ter nadere wijziging van de Kiesregeling (S.B. 1987 no. 62, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2023 no. 158).

Paramaribo, 29 januari 2024

De initiatiefnemer(s):

A. Gajadien

R. Parmessar

J. Kanape

G. Rusland

Aan: De Nationale Assemblée

DE NATIONALE ASSEMBLEE	
Ingek.	29 januari 2024
Agenda no.	122/24
Verwezen	
Naar	

**WET van,
houdende regels ter nadere wijziging van de
Kiesregeling (S.B. 1987 no. 62, zoals laatstelijk
gewijzigd bij S.B. 2023 no. 158).**

ONTWERP

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK SURINAME,

In overweging genomen hebbende, dat het noodzakelijk is de Kiesregeling nader te wijzigen;

Heeft, de Staatsraad gehoord, na goedkeuring door De Nationale Assemblée, bekrachtigd onderstaande wet:

ARTIKEL I

In de Kiesregeling worden de volgende wijzigingen aangebracht:

A. In artikel 29 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- (1) In lid 1 wordt na de zinsnede “een Centraal Hoofdstembureau” bijgevoegd de zinsnede “en zetelt te Paramaribo”.
- (2) Lid 2 komt te luiden:
 2. Het Centraal Hoofdstembureau is belast met:
 - a. de kandidaatstelling van De Nationale Assemblée;
 - b. het controleren van de vaststelling van de samenstelling van de van De Nationale Assemblée en de Ressortraden, en
 - c. het controleren van de vaststelling van de samenstelling van de Districtsraden, op grond van de uitslag van verkiezingen voor de Ressortraden.
- (3) Lid 7 komt te luiden:
 7. De hoofdstembureaus functioneren onder de verantwoordelijkheid van het CHS.

B. In artikel 35 lid 1 wordt onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel d door een puntkomma, een nieuw onderdeel e toegevoegd, luidende:

- e. indien niet voldaan is aan de waarborgsom als bedoeld in artikel 31 lid 4.

C. In artikel 38 lid 1 wordt vóór het woord “worden” bijgevoegd de zinsnede “digitaal en in hard kopie”.

D. Artikel 45 komt te luiden:

Artikel 45

De kopieën van de ingeleverde kandidatenlijsten worden terstond gedurende drie dagen, voor een ieder ter inzage gelegd.

E. Artikel 53 lid 1 komt te luiden:

1. Onmiddellijk nadat de termijn voor beroep is verstreken of nadat de President in geval van beroep zijn beslissing aan het Centraal Hoofdstembureau heeft medegedeeld:
 - a. stelt het Centraal Hoofdstembureau in een openbare zitting de kandidatenlijsten, zoals zij geldig zijn verklaard vast, waarna middels loting de volgorde van de politieke organisaties voor naast elkaar wordt bepaald op een verzamellijst, en
 - b. wordt door het Centraal Hoofdstembureau digitaal een afschrift van de verzamellijst gestuurd voor de Minister aan wie de zorg voor Binnenlandse Zaken is opgedragen.
- F. In artikel 54 lid 1 wordt vóór het woord “worden” bijgevoegd de zinsnede “digitaal en in hard kopie”.
- G. Artikel 61 komt te luiden:

Artikel 61

De kopieën van de ingeleverde kandidatenlijsten worden terstond gedurende drie dagen, voor een ieder ter inzage gelegd.

- H. Artikel 69 lid 1 komt te luiden:
1. Onmiddellijk nadat de termijn voor beroep is verstreken of nadat de President in geval van beroep zijn beslissing aan Centraal Hoofdstembureau en het hoofdstembureau heeft medegedeeld:
 - a. stelt het hoofdstembureau in een openbare zitting de kandidatenlijsten, zoals zij geldig zijn verklaard vast, waarbij de volgorde van de politieke organisaties naast elkaar op een verzamellijst is bepaald bij de loting, als bedoeld in artikel 53 lid 1 onder b, en
 - b. wordt door het hoofdstembureau digitaal een afschrift van de verzamellijst gestuurd voor de Minister aan wie de zorg voor Binnenlandse Zaken is opgedragen.
- I. In artikel 70 lid 1 wordt vóór het woord “worden” bijgevoegd de zinsnede “digitaal en in hard kopie”.
- J. Artikel 77 komt te luiden:

Artikel 77

De kopieën van de ingeleverde kandidatenlijsten worden terstond gedurende drie dagen, voor een ieder ter inzage gelegd.

- K. Artikel 84 lid 1 komt te luiden:
1. Onmiddellijk nadat de termijn voor beroep is verstreken of nadat de President in geval van beroep zijn beslissing aan het Centraal Hoofdstembureau en het hoofdstembureau heeft medegedeeld:
 - a. stelt het hoofdstembureau in een openbare zitting de kandidatenlijsten, zoals zij geldig zijn verklaard vast, waarbij de volgorde van de politieke organisaties naast elkaar op een verzamellijst is bepaald bij de loting, als bedoeld in artikel 53 lid 1 onder b, en
 - b. wordt door het hoofdstembureau digitaal een afschrift van de verzamellijst gestuurd voor de Minister aan wie de zorg voor Binnenlandse Zaken is opgedragen.

L. Artikel 90 lid 2 onder e komt te luiden:

e. het adres van de kiezer;

M. In artikel 95 lid 1 komt de derde volzin te luiden:

Aan de buitenzijde is het stembiljet voorzien van het staatszegel, van een door een kniptang of andere wijze door perforatie aangebracht merkteken, en een stempel inhoudende een stempel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

N. In artikel 96 wordt na lid 3 een nieuw lid 4 bijgevoegd, luidende:

4. Bij staatsbesluit worden regels vastgesteld over de verkiezingsinkt.

O. Artikel 98 komt te luiden:

1. De kiezer overhandigt de aan hem uitgereikte oproepingskaart aan het stembureau. Een gemachtigde, als bedoeld in artikel 110, overhandigt tevens de volmacht en de aan de volmachtgever uitgereikte oproepingskaart.

2. Het stembureau onderzoekt vervolgens alle vingers van de kiezer naar sporen van verkiezingsinkt.

3. De kiezer wordt slechts tot de stemming toegelaten, indien op geen van de vingers van kiezer sporen van verkiezingsinkt voorkomt.

4. Indien de kiezer wordt toegelaten tot de stemming, wordt het uiterste lid van zijn pink van zijn linkerhand of, bij gebreke daarvan, dat van de pink van zijn rechterhand ingekleurd met verkiezingsinkt. Het inkleuren geschiedt door:

a. een streep te trekken vanaf de huid van het uiterste lid van de pink tot en met de nagel, of

b. de huid van het uiterste lid van de pink geheel in te kleuren.

5. Indien het stembureau vaststelt, dat de kiezer wegens zijn lichamelijke gesteldheid niet in staat is de handeling, als bedoeld in lid 4, te verrichten staat het stembureau deze toe een andere vinger in te kleuren met de verkiezingsinkt.

6. Indien blijkt dat de handeling, als bedoeld in lid 5, ook niet mogelijk is dan verleend het stembureau deze kiezer ontheffing van het inkleuren van diens vinger in verkiezingsinkt.

7. De voorzitter noemt duidelijk en verstaanbaar de naam van de kiezer en het nummer, waaronder deze op de kiezerslijst voorkomt.

8. Iedere kiezer die tot de stemming wordt toegelaten ontvangt van de voorzitter het stembiljet dichtgevouwen naar de zijde, waarop de stemvakken zijn gesteld.

9. Het stembiljet, als bedoeld in lid 8, wordt uitgereikt nadat de voorzitter in tegenwoordigheid van de kiezer diens handtekening op de zijde waarop het staatszegel voorkomt, heeft geplaatst en het stembiljet heeft voorzien van een stempel met het stembureaunummer.

10. Twee leden van het stembureau houden aantekening van het aantal verstrekte stembiljetten op een turflijst.

P. Artikel 99 komt te luiden:

Artikel 99

De kiezer gaat onverwijld naar een niet in gebruik genomen stemhokje en stemt aldaar door voor wat betreft de verkiezing van De Nationale Assemblée door:

a. voor wat betreft de verkiezing van De Nationale Assemblée,

1°. geheel of gedeeltelijk met een potlood rood te kleuren het ronde witte vlak in het zwarte blok geplaatst in het stemvak onder de naam van de lijsttrekker waarmee hij tevens aangeeft de politieke organisatie van zijn keuze met eventueel het nummer te noteren van een kandidaat van dezelfde politieke organisatie in het vierkant onder het zwarte blok, naar diens keuze, of

2°. met een potlood in het rood slechts het nummer te noteren van een kandidaat van een politieke organisatie in het vierkant onder het zwarte blok naar diens keuze, en

b. voor wat betreft de verkiezing van de Ressortraden, geheel of gedeeltelijk met een potlood rood te kleuren het ronde witte vlak in het zwarte blok geplaatst in het stemvak waarmee hij tevens aangeeft de politieke organisatie van zijn keuze met eventueel het nummer te noteren van een kandidaat van dezelfde politieke organisatie in het vierkant onder het zwarte blok, naar diens keuze.

Q. In artikel 100 lid 1 wordt de zinsnede “stempel en merkteken” vervangen door: het stempel en het staatszegel, als bedoeld in artikel 95 lid 1, en het stempel met het stembureaunummer, als bedoeld in artikel 98 lid 9.

R. Artikel 106 komt te luiden:

Artikel 106

1. Is het stembureau van mening, dat vanwege onvoorziene omstandigheden dan wel wanorde in het stemlokaal of zijn toegangen de behoorlijke voortgang van de stemming onmogelijk maakt, dan wordt dit door de voorzitter verklaard.

2. De stemming wordt onmiddellijk geschorst en vangt weer aan nadat door de voorzitter is verklaard dat de onvoorziene omstandigheden zijn opgeheven dan wel de orde is hersteld.

3. Zijn de onvoorziene omstandigheden dan wel de orde op de dag der stemming niet opgeheven dan wel hersteld, dan wordt:

a. de stemming hervat op de volgende dag, of, is deze een zondag of een feestdag, tot de daarna volgende dag des voormiddags 07.00 uur, en

b. aan de deur van het stemlokaal een kennisgeving bevestigd wanneer de stemming wordt hervat.

S. In artikel 110 lid 1 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

(1) Onderdeel a komt te luiden:

a. de kiezer, die is benoemd tot voorzitter, lid of plaatsvervangend lid van een stembureau of hoofdstembureau gelegen:

1°. buiten het kiesdistrict waar deze op de kiezerslijst is opgenomen, of

2°. buiten het ressort waar deze is opgenomen met dien verstande dat de reistijd visa versa tussen de plaats waar deze tewerk is gesteld en het stembureau waar deze moet stemmen langer dan 1 (één) uur duurt.

(2) Onder vervanging van de punt in onderdeel c door: , en wordt een nieuw onderdeel d toegevoegd, luidende:

- d. de kiezer die vanwege omstandigheden in quarantaine is of in een ziekeninstelling voor medische behandeling is opgenomen, op vakantie gaat buiten de grenzen van Suriname, die als verplegend personeel te werk is gesteld in een ziekeninstelling, of in voorarrest is.

T. Artikel 117 komt te luiden:

1. Is het stembureau van mening dat vanwege onvoorziene omstandigheden dan wel wanorde in het stemlokaal of zijn toegangen een behoorlijke stemopneming onmogelijk maakt, dan wordt dit door het stembureau verklaard.
2. De stemopneming wordt daarop aanstonds geschorst en vangt weer aan nadat door de voorzitter is verklaard dat onvoorziene omstandigheden zijn opgeheven dan wel de orde is hersteld.
3. Het bepaalde in de artikelen 106 tot en met 108 is zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

U. Artikel 119 komt te luiden:

1. De stemopneming wordt aangevangen met de verkiezingen van De Nationale Assemblée gevolgd door die van de Ressortraad.
2. Voor de verkiezing van De Nationale Assemblée en de Ressortraad:
 - a. opent de voorzitter de stembiljetten en deelt van elk stembiljet mede het lijstnummer van de politieke organisatie van de kandidaat waarop een stem is uitgebracht de naam van de politieke organisatie, het kandidaatnummer, en de geslachtsnaam en de voorna(a)m(en) van de kandidaat op wie een stem is uitgebracht, en
 - b. toont de voorzitter daarna elk stembiljet aan de in het stemlokaal aanwezige kiezers.
3. Het oudste lid in jaren van het stembureau ziet het stembiljet, dat door de voorzitter is opgelezen, na.
4. Vier andere leden houden aantekening van iedere uitgebrachte stem, waarvan twee leden die de geldige stemmen bijhouden en twee leden die de ongeldige bijhouden.

V. Artikel 120 komt te luiden:

Artikel 120

1. Het stembureau beslist over de geldigheid van het stembiljet terstond nadat het geopend is.
2. Een stembiljet is geldig, indien:

- a. in het stemvak slechts het ronde witte vlak in het zwarte blok rood is gemaakt;
 - b. in het stemvak het ronde witte vlak in het zwarte blok rood is gemaakt en het nummer van een kandidaat naar diens keuze van dezelfde politieke organisatie in het vierkant onder het zwarte blok is genoteerd;
 - c. slechts het nummer van een kandidaat naar diens keuze van een politieke organisatie in het vierkant onder het zwarte blok is genoteerd, of
 - d. in het stemvak het ronde witte vlak in het zwarte blok rood is gemaakt en het nummer van een kandidaat naar diens keuze van dezelfde politieke organisatie in het vierkant onder het zwarte blok onduidelijk dan wel onleesbaar is genoteerd.
3. Stembiljetten worden ongeldig verklaard, indien:
- a. in meer dan één stemvak het ronde witte vlak in het zwarte blok rood is gemaakt;
 - b. in geen enkel stemvak het ronde witte vlak in het zwarte blok rood is gemaakt en geen nummer voor een kandidaat naar diens keuze van dezelfde politieke organisatie in het vierkant onder het zwarte blok is genoteerd;
 - c. in een stemvak het ronde witte vlak in het zwarte blok rood is gemaakt en meer dan één nummer van een kandidaat naar diens keuze van dezelfde politieke organisatie in het vierkant onder het zwarte blok zijn genoteerd;
 - d. in een stemvak het ronde witte vlak in het zwarte blok rood is gemaakt en meer dan één nummer van een kandidaat naar diens keuze van verschillende politieke organisaties in het vierkant onder het zwarte blok zijn genoteerd;
 - e. in een stemvak het ronde witte vlak in het zwarte blok rood is gemaakt en een nummer van een kandidaat bij een andere politieke organisatie in het vierkant onder het zwarte blok is genoteerd;
 - f. andere stembiljetten worden gebruikt dan voorgeschreven bij deze wet en de op haar berustende uitvoeringsbesluiten;
 - g. de namen van andere personen dan de kandidaten of andere bijvoegingen zijn geplaatst;
 - h. de aanwijzing van een kandidaat op een andere wijze is geschied dan voorgeschreven in artikel 99, of
 - i. deze niet voorzien zijn van het voorgeschreven stempel als bedoeld in artikel 95 lid 1.
4. Onder bijvoegingen worden begrepen blijkbaar opzettelijk aangebrachte punten, strepen, vlakken, nagelindrukken, vouwen, scheuren, gaten, vlekken en bijschrijvingen door de kiezer.

W. In artikel 129 lid 7 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

(1) De derde volzin komt te luiden:

Voor zover kandidaten een gelijk aantal voorkeurstemmen hebben behaald worden de zetels toegekend op naar de volgorde van de door de politieke organisatie ingediende kandidatenlijst.

(2.) Na de derde volzin worden twee nieuwe volzinnen bijgevoegd, luidende:

Voor het overige worden de zetels toegekend aan de kandidaten met het hoogste aantal behaalde stemmen met in acht neming van de volgorde van de door de politieke organisatie ingediende kandidatenlijst. Indien kandidaten een gelijk aantal stemmen hebben behaald, is ook de volgorde van de door de politieke organisatie ingediende kandidatenlijst van

toepassing.

X. In artikel 131 lid 7 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

(1) De derde volzin te luiden:

Voor zover kandidaten een gelijk aantal voorkeurstemmen hebben behaald worden de zetels toegekend op naar de volgorde van de door de politieke organisatie ingediende kandidatenlijst.

(2.) Na de derde volzin worden twee nieuwe volzinnen bijgevoegd, luidende:

Voor het overige worden de zetels toegekend aan de kandidaten met het hoogste aantal behaalde stemmen met in acht neming van de volgorde van de door de politieke organisatie ingediende kandidatenlijst. Indien kandidaten een gelijk aantal stemmen hebben behaald, is ook de volgorde van de door de politieke organisatie ingediende kandidatenlijst van toepassing.

Y. In artikel 135 lid 2 wordt de derde volzin geschrapt.

Z. In artikel 136 lid 1 wordt de zinsnede “hoofdstembureau van het betrokken kiesdistrict” vervangen door: het Centraal Hoofdstembureau.

AA. Artikel 137 lid 1 komt te luiden:

1. De voorzitter van het Centraal Hoofdstembureau stelt de President en het Onafhankelijk Kiesbureau onmiddellijk in kennis, wanneer de gekozenen zijn verkiezing heeft aanvaard.

ARTIKEL II

1. Deze wet wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd.
2. Zij treedt in werking met ingang van de dag volgende op die van haar afkondiging.
3. De Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van deze wet.

Gegeven te Paramaribo, de.....

CHANDRIKAPERSAD SANTOKHI

**WET van,
houdende regels ter nadere wijziging van de
Kiesregeling (S.B. 1987 no. 62, zoals laatstelijk
gewijzigd bij S.B. 2023 no. 158).**

MEMORIE VAN TOELICHTING

Algemeen

Naar aanleiding van de beslissing van het Constitutioneel Hof van de Republiek Suriname d.d. 5 augustus 2022, zaaknummer CH-02, inzake toetsing ex artikel 144 Grondwet jo. artikel 12 lid 1 Wet Constitutioneel Hof van de artikelen 9 jo. 24 van de Kiesregeling op strijdigheid met de Grondwet, is het noodzakelijk geweest de Kiesregeling te wijzigen. Hierbij is onder andere een nieuw kiesstelsel ingevoerd, de uitbreiding van taken en bevoegdheden van het Onafhankelijk Kiesbureau en het Centraal Hoofdstembureau. Hierna was het noodzakelijk na te gaan wat de effecten van de gewijzigde Kiesregeling voor de uitvoering zijn en welke wijzigingen er noodzakelijk zijn op basis van de evaluaties en aanbevelingen van het Onafhankelijk Kiesbureau en de Organisatie van Amerikaanse Staten na de verkiezingen van 2020.

De huidige wijzigingen omvatten onder andere regels over een betere integratie van de verkiezingsprocessen, het stembureaumateriaal, het toekennen van zetels, stemming en stemopneming, en verder invulling geven aan de taken van het Centraal Hoofdstembureau. Deze wijzigingen hebben tot doel dat de Kiesregeling richtig uitgevoerd kan worden, betere verkiezingen georganiseerd kunnen worden en dat burgers invulling kunnen geven aan hun kiesrecht.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 29

In dit artikel zijn er regels opgenomen als gevolg van de taakuitbreiding van het Centraal Hoofdstembureau.

In lid 1 is vastgesteld waar het Centraal Hoofdstembureau is gevestigd als verkiezingsorgaan. Dit is onder andere belangrijk voor politieke organisaties voor de kandidaatstelling van de verkiezingen van De Nationale Assemblée.

Met de kandidaatstelling van de verkiezing van De Nationale Assemblée, die thans berusten bij het Centraal Hoofdstembureau is het noodzakelijk geweest de taken van dit orgaan aan te passen. Voor een richtige uitvoering van de verkiezingswerkzaamheden functioneren de hoofdstembureaus onder verantwoordelijkheid van dit orgaan.

Artikel 35 lid 1

Bij de invoering van de waarborgsom was nagelaten in de wet vast te stellen wat de consequentie was, indien een politieke organisatie niet had voldaan hieraan. Dit heeft gezorgd voor problemen en onzekerheid bij de registratie van de politieke organisaties. Om dit probleem tot het verleden te laten behoren is in dit lid thans opgenomen dat het Centraal Hoofdstembureau de registratie weigert als blijkt dat niet is voldaan aan de waarborgsom.

Artikelen 38 lid 1, 54 lid 1 en 70 lid 1

In het kader van de digitale integratie is het belangrijk dat de kandidatenlijsten ook digitaal ingediend worden. Het doel van deze integratie is het terugdringen van fouten, het transparant uitvoeren alle processen voor betrokken actoren en dat politieke organisaties na kandidaatstelling het geheel op een gedegen wijze kan volgen.

Artikelen 45, 61 en 77

De ingeleverde kandidatenlijsten voor leden van De Nationale Assemblée, ressortraden en districtsraden worden ter inzage gelegd gedurende drie dagen. Om te voorkomen dat onder andere derden de originele kandidatenlijsten beschadigen of meenemen, wordt in de praktijk een kopie van de kandidatenlijsten ter inzage gelegd. Deze werkwijze indachtig is dit artikel in overstemming gebracht met de praktijk met dien verstande dat is opgenomen dat een kopie van de kandidatenlijsten ter inzage worden gelegd.

Artikelen 53 lid 1, 69 lid 1 en 84 lid 1

De kandidaatstelling voor de verkiezingen van de leden van De Nationale Assemblée geschiedt bij het Centraal Hoofdstembureau, en voor die van de ressortraden en districtsraden bij het hoofdstembureau. Dit betekent dat er bij 2 verschillende organen een loting moet plaatsvinden voor het bepalen van de volgorde van de politieke organisaties op de verzamellijst. Om dit te voorkomen is bepaald dat de loting voortaan plaatsvindt bij het Centraal Hoofdstembureau.

Het Ministerie van Binnenlandse Zaken ontvangt een digitale versie van de verzamellijst van het Centraal Hoofdstembureau zodat stembiljetten zonder fouten worden geproduceerd.

Artikel 90 lid 2

In dit lid is in onderdeel e de datum van afgifte van de identiteitskaart en het identiteitsnummer vervangen met het adres van de kiezer. De datum van afgifte van de identiteitskaart en het identiteitsnummer kunnen afgelezen worden van de Identiteitskaart. Het is van belang het adres van de kiezer op de oproepingskaart te vermelden, zodat de colporteurs weten waar de oproepingskaarten te bezorgen.

Artikel 95 lid 1

In dit artikel had de wetgever verzuimd om vast te stellen dat het stembiljet ook moet worden voorzien van een stempel.

Artikel 96 lid 4

Voor het inkleuren van de vinger van een kiezer zal thans geen gebruik worden gemaakt van vloeibaar inkt. Dit om te voldoen aan internationale standaarden en het voorkomen van ongeldig verklaring van stembiljetten als gevolg van inktvlekken. Voorts is de vernietiging milieuvriendelijk. De vorm en de voorwaarden waaraan deze inkt moet voldoen wordt bij staatsbesluit vastgesteld.

Artikel 98

Voor de overzichtelijkheid is dit artikel in meerdere leden onderverdeeld. Voorts is vastgesteld dat de vinger van de kiezer niet meer wordt gedoopt in verkiezingsinkt, maar wordt ingekleurd en wijze waarop dit geschiedt.

Voorts is in lid 9 van dit artikel de juridische grondslag vastgesteld voor het stempel met het stembureaunummer. Dit zorgt ervoor dat kan worden nagegaan van welk stembureau een stembiljet afkomstig is.

Artikel 99

Als gevolg van het nieuw kiesstelsel zal het inkleuren van de stembiljetten anders plaatsvinden. De inkleuring zal geschieden door het geheel of gedeeltelijk inkleuren van de witte vlak in het zwarte blok met eventueel het noteren van het nummer van de kandidaat van diens keuze.

Artikel 100

De aanpassing in dit artikel is geschiedt ter verduidelijking van welk stempel er wordt bedoeld met name het stempel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Voorts is een veelheid van terminologie gecorrigeerd, omdat in artikel 95 wordt gesproken van een staatszegel en in dit artikel van een merkteken. Ter voorkoming van verwarring heeft de wetgever ervoor gekozen een term te hanteren met name staatszegel.

Tevens zal het stembiljet voortaan moeten worden voorzien van de stempel met stembureaunummer.

Artikelen 106 en 117

Voor de overzichtelijkheid worden deze artikelen in meerdere leden onderverdeeld. Deze artikelen zijn thans dusdanig geredigeerd, dat behalve wanorde ook een onvoorziene omstandigheid kan leiden tot een schorsing.

De onvoorziene omstandigheden moeten dusdanig van aard zijn, waardoor de behoorlijke voortgang van de stemming en stemopneming onmogelijk worden gemaakt.

Artikel 110

In dit artikel was er een limitatieve opsomming van kiezers die bij volmacht konden stemmen. In de praktijk blijkt, dat er meerdere groepen van kiezers zijn die op de dag der stemming niet in staat zijn hun stem uit te brengen vanwege uiteenlopende redenen. Als gevolg van de limitatieve opsomming vallen deze groep van kiezers niet onder de werking van dit artikel.

Met de wijziging van dit artikel is de groep die bij volmacht kunnen stemmen uitgebreid. Dit zorgt ervoor dat deze groep van kiezers alsnog invulling kunnen geven aan hun kiesrecht.

Artikel 119

Met de invoering van een nieuw kiesstelsel en het te hanteren stembiljet wordt informatie die wordt afgelezen door de voorzitter van het stembureau van het stembiljet, gewijzigd. Het aflezen van de informatie van het DNA en RR stembiljet geschiedt op dezelfde wijze.

Voorts geeft het artikel aan dat het stembiljet getoond moet worden aan de kiezers in het stembureau, nadat het gelezen is door de voorzitter.

Artikel 120

Het nieuw kiesstelsel heeft tot gevolg dat ook de inrichting van het stembiljet wordt gewijzigd. Dit leidt ertoe dat de gronden voor het geldig en ongeldig verklaren van stembiljetten een aanpassing behoeven. Voor een correcte stemopneming heeft de wetgever besloten om de gronden voor ongeldigheid nader te formuleren en de gronden voor geldigheid bij wet vast te stellen.

Artikel 129 lid 7 en artikel 131 lid 7

Deze artikelen zijn gewijzigd ter garandering van een rechtvaardige zetelverdeling op DNA en RR. De praktijk heeft uitgewezen dat de toewijzing van zetels op basis van een lijstvolgorde onrechtvaardig is, aangezien het voorkomt dat kandidaten die stemmen hebben behaald toch niet worden gekozen als volksvertegenwoordigers vergeleken met kandidaten die minder of geen stemmen hebben behaald. Bij de wijziging van dit artikel is de wetgever afgestapt van de lijstvolgorde naar een volgorde van kandidaten met de meeste stemmen.

Artikelen 135 lid 2, 136 lid 1 en 137 lid 1

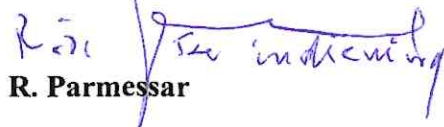
Gezien de nieuwe rol van het Centraal Hoofdstembureau en het feit dat de hoofdstembureaus nu vallen onder de verantwoordelijkheid van dit orgaan, wordt dit orgaan belast met de kennisgeving dat een kandidaat is gekozen, de melding van de aanvaarding van zijn verkiezing en de melding van opgevallen plekken binnen een volksvertegenwoordigend orgaan.

Paramaribo, 29 januari 2024

De initiatiefnemer(s):

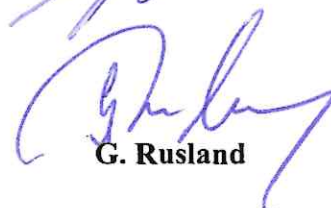
A. Gajadien

R. Parmessar

J. Kanape

G. Rusland